

بنیادسکن انقلاب اسلامی
استان زنجان

جمهوری اسلامی ایران
سازمان برنامه و بودجه کشور
سازمان مدیریت و برنامه ریزی
استان زنجان

سند برنامه توسعه اقتصادی، اشتغالزایی و طرح توسعه پایدار منظومه های روستایی

استان زنجان

پیش نویس مقدماتی
(ویرایش اول)

شهرستان: ایجرود
بخش: حلب

آرنا
مهندسین مشاور
مشاور شهرساز، برنامه ریز و پدافند غیرعامل

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

جمهوری اسلامی ایران
سازمان برنامه و بودجه کشور
سازمان مدیریت و برنامه ریزی
استان زنجان

سند

برنامه توسعه اقتصادی، اشتغالزایی

و طرح توسعه پایدار منظومه های روستایی استان زنجان

شهرستان: ایجرود

بخش: حلب

زمستان ۱۳۹۸

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	پیشگفتار ۱
۳	پیشگفتار ۲
۵	تقدیر و سپاس
۷	کلیات
۹	مقدمه
۱۰	۱- تبیین و تحلیل وضع موجود روستاهای بخش
۱۰	۱-۱- شاخص‌های وضعیت توسعه بخش
۱۱	۲-۱- قابلیت‌ها
۱۲	۳-۱- محدودیت‌ها و تنگناها
۱۴	۴-۱- مسائل کلیدی
۱۶	۵-۱- ساختار و سازمان فضایی موجود
۱۷	۲- تصور کلان توسعه روستاهای بخش
۱۷	۱-۲- اهداف کلی
۱۷	۲-۲- اهداف کمی
۱۸	۳-۲- جهت‌گیری‌های توسعه
۱۸	۴-۲- راهبردها
۱۹	۵-۲- سیاست‌های اجرایی
۲۱	۶-۲- تعیین الزامات تحقق اهداف و سیاست‌ها
۲۲	۷-۲- ساختار و سازمان فضایی افق
۲۳	۳- اقدامات، فعالیت‌ها، طرح‌ها، پروژه‌های توسعه بخش (پیوست سند)
۲۳	۱-۳- اقدامات و فعالیت‌های ذیربط تصمیمات و مصوبات مقرراتی و اجرایی - جدول ۴
۲۳	۲-۳- طرح‌های سرمایه‌گذاری اولویت‌بندی شده در سطح بخش - جدول ۵
۲۳	۳-۳- پروژه‌های عمرانی اولویت‌بندی شده در سطح بخش - جدول ۶
۲۳	۴- نظام اجرایی، نظارت و بازنگری سند
۲۳	۱-۴- سازمان اجرایی
۲۳	۲-۴- نظارت بر اجرا
۲۳	۳-۴- بازنگری سند

فهرست جداول

صفحه

عنوان

جدول ۱: متغیرها و شاخص های بیان وضعیت موجود.....	۱۰
جدول ۲- تعیین اهداف کمی بر حسب اهداف کلی.....	۱۷
جدول ۳- عناوین اقدامات و کسب و کارهای محرک متوسط مقیاس.....	۲۱
جدول ۴- فهرست اقدامات و فعالیت های ذیربط تصمیمات و مصوبات مقرراتی و اجرایی.....	۲۴
ضمیمه جدول ۵- توضیحات طرح های سرمایه گذاری.....	۲۷
ضمیمه جدول ۵- توضیحات طرح های سرمایه گذاری (موضوع دوره های اجرایی طرح ها).....	۲۸
جدول ۶- فهرست پروژه های عمرانی.....	۲۹
جدول ۷- اعتبار طرح های تملک دارائی های سرمایه ای دستگاه های اجرایی (جمع بندی اعتبارات پروژه های عمرانی).....	۳۰

فهرست نقشه‌ها

صفحه

عنوان

- نقشه ۱- ساختار فضایی موجود بخش حلب شهرستان ایجرود ۱۶
- نقشه ۲- سازمان فضایی موجود بخش حلب شهرستان ایجرود ۱۶
- نقشه ۳- ساختار فضایی افق ۲۲
- نقشه ۴- سازمان فضایی افق ۲۲

پیشگفتار ۱

پیشگفتار ۲

تقدیر و سپاس

کلیات

روستاهای استان زنجان همانند سایر روستاهای کشور، متأثر از جریان وسیع تغییرات فناوری و ارتباطات، تحولات متفاوتی را در زمینه‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی تجربه کرده‌اند. به‌گونه‌ای که، سرمایه‌گذاری‌های گسترده در زیرساخت‌های کالبدی روستاها، چهره و کالبد آنها را تغییر داده و سطح انتظارات جامعه روستایی را به جامعه شهری نزدیک و همسو کرده است. با وجود این اقدامات، ساختار تولید و اشتغال در روستا دستخوش تغییرات محدودتری بوده است.

رشد اقتصاد روستا بر دو محور رشد سرمایه‌گذاری و رشد بهره‌وری متکی است. البته رشد صرفاً بر مبنای سرمایه‌گذاری به سرعت مشمول قاعده بازده نزولی عوامل تولید شده و بازده سرمایه‌گذاری متأخرتر را کاهش می‌دهد؛ بنابراین رشد روستا به صرف انجام سرمایه‌گذاری جدید مقرون به صرفه نبوده و به سرعت متوقف می‌شود. مطالعات اقتصادی نشان می‌دهد رشد بیش از ۵۰ درصد رشد اقتصادی، به ویژه در روستاها وابسته به ارتقا و رشد بهره‌وری است. زمینه‌های سرمایه‌گذاری در روستاها را می‌توان از طریق قابلیت سنجی و تحلیل تنگناها و سایر ملاحظات نظیر بازار استخراج نمود و در قالب پروژه‌های اولویت‌دار، فرآیند رشد اقتصاد روستا و به تبع آن تحول در روستا را با سرمایه‌گذاری‌های جدید تسریع نمود.

سرمایه‌گذاری و سیاست‌گذاری برای ارتقای بهره‌وری عمومی در اقتصاد روستا به جای نگاه پروژه‌ای و تقریباً یک بعدی نیازمند رویکرد سیستماتیک و فرآیندی است. در یک دسته‌بندی کلی می‌توان عوامل کاهنده و یا متوقف کننده ارتقای بهره‌وری در روستاها را در قالب محورهای زیر طبقه بندی کرد:

ردیف	موانع عمومی ارتقای بهره‌وری	فرایند و تبعات
۱	شکاف معنی دار قیمتی تولید تا مصرف و قیمت‌های با تغییرات گسترده	فاصله معنی داری بین قیمت در مزرعه و قیمت مصرف کننده وجود دارد؛ به نحوی که بخش زیادی از ارزش افزوده بخش کشاورزی از روستاها خارج و نصیب واسطه‌ها می‌شود. این شکاف به کاهش درآمد و انگیزه‌های سرمایه‌گذاری روستاییان منتهی می‌شود و به دلیل ناکارآمدی سیاست‌های اصلاحی، فرایند تار عنکبوتی قیمت در بیشتر محصولات رخ می‌دهد.
۲	مقیاس خرد فعالیت‌ها در بخش کشاورزی	متأثر از قانون تقسیم اراضی و قانون ارث و عدم شکل‌گیری سیاست‌گذاری صنعتی بزرگ مقیاس در چندین دهه گذشته مقیاس تولید کشاورزی در روستاها بسیار کوچک‌تر شده است. در چنین شرایطی به دلیل آنکه مبنای فعالیت‌ها صرفاً معیشتی بوده است، معمولاً اهداف اقتصادی مد نظر قرار نگرفته و بهای تمام شده محصولات نیز در دامنه اقتصادی لحاظ نشده است.
۳	محدودیت و تقلیل منابع آبی	آب یکی از ارکان و نهاده‌های محوری اقتصاد روستا است. تغییرات اقلیم و محدودیت بارش در سه دهه گذشته، افزایش شدید تقاضای مصرف آب در بخش کشاورزی با گسترش اراضی زیر کشت آبی و حفر چاه‌های مجاز و غیرمجاز از دهه ۱۳۶۰ به این سو و از طرفی عدم انتشار و تعمیق فناوری‌های کاهش مصرف آب در بخش کشاورزی، با فقدان بازار آب یکی از عوامل محوری ارتقای بهره‌وری و درآمد روستا از محل فعالیت‌های کشاورزی است. با مصرف موجود آب در بخش کشاورزی می‌توان تولید را دو تا سه برابر افزایش داد. آب سطحی در منطقه در فصول بارش قابل توجه بوده که با مهار آن می‌توان در امور کشاورزی بهره کافی برد. عدم ارائه الگوی کشت و طرح‌های مکانیزاسیون کشاورزی از طرف دستگاه‌های دولتی به‌ویژه جهاد کشاورزی متناسب با ظرفیت و استعداد مناطق باعث کاهش بهره‌وری کشت در این بخش گردیده است.
۴	وجود دستگاه‌ها و متولیان سیاست‌گذاری ناهمسو در روستا	دستگاه‌های اجرایی نظیر جهاد کشاورزی، آب منطقه‌ای، منابع طبیعی، آب و فاضلاب روستایی و ... از جمله نهادهای اثرگذار در تحول و توسعه روستاها هستند. ناهماهنگی بین دستگاهی و ضعف سیاست‌گذاری متوازن موجب ناهمسوئی سیاست‌گذاری‌ها در حوزه روستا شده است. وجود قوانین و مقررات دست و پا گیر در زمینه اخذ مجوزهای لازم برای انواع فعالیت‌ها در بخش

ردیف	موانع عمومی ارتقای بهره‌وری	فرایند و تبعات
۵	نسبت بالای ساختار جمعیتی روستاییان سنت‌گرا به نیروی انسانی ماهر و تخصص‌گرا	مطابق تئوری‌های اقتصادی تخصص منجر به ایجاد ارزش افزوده بیشتری می‌شود. پایین بودن سطح سواد و تخصص کشاورزان و سن بالای کشاورزان و درآمد کم آنان در کنار پارادایم مقاومت ذهنی. سرسختی آنها نسبت به تغییر رفتار و عادات سنتی در کشت و کار و مقاومت در برابر مهارت و دانش نیروی متخصص جوان این امر منجر به شکاف ساختاری و رفتاری بین این دو دسته شده‌است. در این میان به دلیل آنکه قواعد و قوانین مالک و تملیک زمین‌ها مطابق سنت‌های دیرینه می‌باشد، نیروی جوان متخصص یا مجبور به تسامح با سنت‌گراها می‌باشند یا با مخالفت و سرکوب خود، مجبور به مهاجرت می‌شوند که با این شرایط باعث کاهش نیروی کار ماهر، کارآفرین و سرمایه‌های انسانی و حفظ بافت جمعیتی سنت‌گرا و اغلب غیر ماهر و با بهره‌وری پایین می‌گردد. در آمریکا فقط ۳ درصد جمعیت، کشاورز و روستانشین هستند که ضمن تأمین نیاز داخلی، صادرات نیز دارند، اما در ایران با وجود ۳۳ درصد اشتغال در بخش کشاورزی عموماً در کشاورزی سنتی و معیشتی به سر می‌برد. روستاییان با توجه به شیوه فکری و عدم دانش و مهارت و بالتبع ترس از تغییر، به ندرت دست به تغییر الگوی سنتی و کاشت محصولات جایگزین و پربازده همانند گل‌های زینتی، دارویی، زعفران و سایر محصولات کشتی دیگر می‌زنند.
۶	عدم مدیریت و نظارت مستمر و برقراری عدالت بین نسلی در بهره‌برداری از منابع طبیعی	از آنجا که منابع آب، خاک، چراگاه‌ها و مراتع جزء منابع نسل فعلی و آینده می‌باشد می‌باید عدالت بین نسلی به گونه‌ای باشد که نسل حاضر ضمن بهره‌برداری بهینه از منابع، حقوق نسل آتی را نیز محفوظ بدارد. متأسفانه فقدان سیاست‌گذاری اصولی و مدیریت و نظارت بر منابع خدادادی، آسیب‌های جدی به این منابع دارای آستانه‌های تجدید ناپذیری زده که انتظار می‌رود با ادامه این روند در آینده نه چندان دور با بحران منابع مواجه شویم.
۷	توجه غالب به خدمات رفاهی و زیرساختی به‌جای سرمایه‌گذاری اقتصادی در روستا	با وجود سرمایه‌گذاری‌های سنگینی که در حوزه‌های زیرساختی و رفاهی روستاها انجام شده؛ با این وجود میانگین درآمد روستاها افزایش متناسبی نداشته است. در چند دهه گذشته نگاه غالب به حوزه دخالت دولت در روستا تأمین نیازهای رفاهی و زیرساختی بوده است و توانمندسازی و ظرفیت‌سازی اقتصادی آنها مورد تأکید نبوده است.
۸	نبود کارگاه‌های کوچک مقیاس	در روستاهای ایران بر خلاف سایر کشورهای پیشرفته و در حال توسعه، کارگاه‌های کوچک مقیاس، بسیار کم و به ندرت وجود دارد. علت این امر نبود آموزش، دانش، تخصص و آگاهی کافی روستاییان و گذار از دامداری و کشاورزی سنتی به مدرن و از سویی عدم حمایت، پشتیبانی و ترغیب آنها از نظر مالی و علمی از سوی مسئولین ذی‌ربط می‌باشد.
۹	تله نهادی کشاورزی و تولید سنتی	متأثر از عوامل پیش گفته نهادی، نظام تولید در روستاها سنتی و کمتر متأثر از تحولات فناورانه بوده است. در برخی بخش‌ها، به عنوان مثال، در حوزه دام سبک، شیوه پرورش و بازده آن تفاوت معنی‌داری با چندین دهه و قرن گذشته ندارد.

از آنجا که کشاورزی محور اصلی اقتصاد روستا است و تحول در آن نیز از ارکان تحولات اقتصادی و اجتماعی در روستاها محسوب می‌شود، بخش مهمی از تحول اقتصادی به تحول بهره‌وری در بخش کشاورزی وابسته است. براساس نتایج حاصل از بررسی موانع عمومی ارتقای بهره‌وری، می‌توان گفت که کاهش و تعدیل آثار این عوامل نیازمند زمان و تغییرات معنی‌دار در حوزه سیاست‌گذاری، اختصاص منابع مالی، اصلاح بازارها، تغییر ساختار آموزش، بینش، دانش و کیفیت مداخلات در روستا و بخش کشاورزی است. مبتنی بر اهداف، رویکردها، دستاوردها و آثار مورد انتظار از تدوین برنامه توسعه اقتصادی، اشتغالزایی و طرح توسعه پایدار منظومه‌های روستایی، چکیده گزارش بخش زنجانرود شهرستان زنجان به شرح سرخط‌های زیر ارائه می‌شود.

مقدمه

تاریخ بشریت در گذر از عصر کشاورزی به عصر صنعتی دچار تغییر و تحولات بنیادین شد. تغییراتی که چهره جغرافیای جهان را از چشم‌انداز غالب روستایی- عشایری با تولیدات محدود کشاورزی- دامداری، به چشم‌انداز غالب شهری با تولیدات انبوه صنعتی تغییر داد. در این تحولات بنیادین و با شیوع مهاجرت عظیم از روستاها به شهرها عموماً از جمعیت روستاها کاسته و بر جمعیت شهرها افزوده شد.

تغییرات مکانی جمعیت از روستاها به شهرها موجب ایجاد تغییرات عمده فضایی در سطح کشور شد. نقش نقاط شهری در شبکه فضای ملی هر روز پررنگ‌تر و نقاط روستایی به صورت محوتر درآمد. این تغییرات در مقیاس ملی به عللی چند، صورت تأسف انگیزی به خود گرفت. اولین مسئله انباشت عظیم سرمایه‌های ناشی از فروش نفت در شهرها و عدم صنعتی شدن شهرها به صورت واقعی بود. در واقع شهر به علت عدم تولید اشتغال در سطح انبوه، نیازی به مهاجرین گسترده روستایی نداشت ولی به علت تمرکز درآمدهای نفتی در شهرها، جاذبه شدیدی برای روستاییان به وجود آمد. همچنین ازدیاد جمعیت، ناشی از توسعه وضعیت بهداشتی و مهار بیماری‌های مسری، بر جمعیت شهرها و روستاها افزود. با افزایش جمعیت، عدم اشتغال و درآمد ناکافی، بسیاری از این روستاییان به شهرها که محل جذب درآمدهای نفتی و محل تمرکز صنایع بود، روی آوردند. حاشیه نشینی، مشاغل غیررسمی و گسترش پهنه‌های فقر شهری پاسخ اجتماعی- فضایی شهر به این تغییرات بود. پاسخ روستا به این تغییرات مکمل پاسخ شهر بود. عدم صنعتی شدن واقعی کشاورزی در هر سه بخش عمده زراعت، دامداری و باغداری باعث رها شدن منابع روستایی و بلااستفاده ماندن ثروت‌های طبیعی شد. از این رو روستاهای زیادی به خاطر مهاجرت‌های شدید از جمعیت خالی شدند و روستاها به محل زندگی پیرمردان و پیرزنان تبدیل شدند.

مطالب گفته شده باعث توجه بیشتر به مسئله روستا و نحوه اشتغالزایی و توسعه پایدار روستاها با هدف ایجاد اشتغال پایدار، بهبود معیشت در سطح خانوار و توانمندسازی افراد جامعه محلی را فراهم ساخت و میزان مشارکت اهالی و روستاییان را بیشتر کرد؛ چرا که بکارگیری رویکرد مشارکتی در امر توسعه و اجرای برنامه‌های توانمندسازی در سطح محلی از یک طرف روند اجرای طرح‌ها را تسهیل می‌کند و مقبولیت اجتماعی را در پی خواهد داشت و از طرف دیگر منافع طرح‌ها و برنامه به صورت مستقیم به جامعه محلی برمی‌گردد.

در تدوین سند برنامه اقتصادی و اشتغالزایی و طرح توسعه پایدار منظومه‌های روستایی تلاش شده که مسائل کلیدی هر بخش به صورت جدا بررسی و با توجه به نقاط قوت و ضعف هر بخش، اهداف، سیاست‌ها و راهبردهای آن بخش مطرح و در نهایت پروژه‌هایی که توان اجرایی متناسب با روستا را دارند، پیشنهاد شود. اما بدیهی است که این سند تنها گزیده‌ای از مطالبی که در رابطه با برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزایی و طرح توسعه پایدار منظومه‌های روستایی است را در خود گنجانده و جای کار برای روستاهای هر بخش وجود دارد. به همین منظور قابلیت‌ها و محدودیت‌های هر بخش شناسایی و سعی شده تا متناسب با آنها راهبردها و سیاست‌هایی در نظر گرفته شود تا به اهداف مورد نظر در افق طرح دست یافت.

۱- تبیین و تحلیل وضع موجود روستاهای بخش

در بخش اول از آرائه سند به بررسی، تبیین و تحلیل وضع موجود روستاهای بخش حلب ایجرود پرداخته می‌شود.

۱-۱- شاخص‌های وضعیت توسعه بخش

شاخص‌های وضعیت توسعه بخش روستاهای بخش حلب شهرستان ایجرود در چهار مؤلفه اجتماعی و فرهنگی، اقتصادی و تولیدی، طبیعی و زیرساختی و زیربنایی و چهل و یک شاخص مورد بررسی قرار گرفته است.

جدول ۱: متغیرها و شاخص‌های بیان وضعیت موجود

سهم/مقدار متغیر/شاخص (درصد)		سال	مقدار	واحد	عنوان متغیر / شاخص	
استان	شهرستان					
۰/۵۸	۱۶/۷۷	۱۳۹۵	۶۱۴۸	نفر	جمعیت	اجتماعی و فرهنگی
-۱/۴۳	-۰/۹۰	۱۳۹۵	-۱/۷۵	درصد	رشد سالانه جمعیت (۱۳۹۵-۱۳۹۰)	
۳۲/۷	۹۰/۹	۱۳۹۵	۸۴	درصد	روستائیشینی	
۲۳/۹	۲۵/۳	۱۳۹۵	۲۶/۵	درصد	نرخ جوانی	
۶۹/۴	۶۶	۱۳۹۵	۶۵	درصد	نرخ میانسالی	
۶/۷	۸/۷	۱۳۹۵	۸/۵	درصد	نرخ سالمندی	
۴۸	۲۰	۱۳۹۵	۷	نفر	تراکم نسبی جمعیت	
۱,۴۳	۱,۴۴	۱۳۹۵	۱/۴۳	نرخ	موالید	
۸۴/۸	۷۵/۳	۱۳۹۵	۷۴	درصد	باسواد	
۸۰/۳	۷۰/۳	۱۳۹۵	۶۷	درصد	سواد زنان	
۶۹/۴	۶۹	۱۳۹۵	۶۶	درصد	سواد زنان در نقاط روستایی	
۰/۹	۱۵/۵	۱۳۹۵	۹	دوره	دوره‌های آموزشی اجرا شده توسط فنی و حرفه ای	
۲۸/۳	۲۶/۸	۱۳۹۵	۲۵/۲	درصد	هرگز ازدواج نکرده جمعیت ده ساله	
۳۸/۴	۴۲/۸	۱۳۹۵	۴۲/۹	درصد	نرخ مشارکت اقتصادی	اقتصادی و تولیدی
۲/۲	-	۱۳۹۵	۲/۳	نفر	بار تکفل	
۱۰,۶	۷/۲	۱۳۹۵	۷/۱	درصد	بیکاری	
-	-	۱۳۹۵	۰/۸	هکتار	میانگین اراضی زراعی هر باغدار	
-	-	۱۳۹۷	۹/۱	راس	میانگین دام سبک هر دامدار	
۲,۲	۲۰	۱۳۹۶	۴۰۰۰	تن	شیرخام	
۳/۱	۲۶/۷۵	۱۳۹۶	۱۵۰۰	تن	گوشت طیور	
۲/۱	۲۱	۱۳۹۶	۳۵۰	تن	گوشت قرمز	
۲/۱۱	۲۳	۱۳۹۶	۵۸	تن	تخم مرغ	
۱/۱۶	۲۰	۱۳۹۶	۴	تن	عسل	
۱	۷	۱۳۹۶	۱۰۰۰	تن	تولید آبزیان	طبیعی
-	-	۱۳۹۷	۱۶	درصد	اراضی شیب‌دار	
-	-	۱۳۹۷	۸۰۰	هکتار	فرسایش اراضی کشاورزی	
-	-	۱۳۹۶	۳	تعداد	روستاهای هدف گردشگری	
۵۷/۴۶	-	۱۳۹۵	۲۰/۱	درصد	مساکن با اسکلت فلزی و بتون آرمه	زیرساختی و زیربنایی
-	-	۱۳۹۵	۸۶	درصد	روستاهای بهره مند از آب شرب سالم لوله کشی شده	
-	-	۱۳۹۵	۹۸	درصد	روستاهای دارای سکنه بهره‌مند از برق	
-	-	۱۳۹۵	۴۳	درصد	روستاهای برخوردار از گاز طبیعی	
-	-	۱۳۹۵	۱۰۰	درصد	روستاهای بهره‌مند از مطالعات طرح هادی	
-	-	۱۳۹۵	۲	واحد	تعداد تعمیرگاه ماشین‌های کشاورزی	
-	-	۱۳۹۵	۰	واحد	تعداد واحد تولیدی و خدماتی گردشگری	

جدول ۱: متغیرها و شاخص های بیان وضعیت موجود (دنباله)

عنوان متغیر / شاخص	واحد	مقدار	سال	سهم/مقدار متغیر/شاخص (درصد)	
				استان	شهرستان
زیرساخت‌ها و زیرساخت‌ها	آزاد راه	کیلومتر	۰	۱۳۹۵	۰
	بزرگراه	کیلومتر	۰	۱۳۹۵	۰
	راه اصلی	کیلومتر	۲۲	۱۳۹۵	۰
	راه فرعی	کیلومتر	۰	۱۳۹۵	-
	راه روستایی	کیلومتر	۱۲۷	۱۳۹۶	-
	تعداد اقامتگاه	واحد	۰	۱۳۹۶	۰
	تعداد سیلو	واحد	۰	۱۳۹۶	۰
	سردخانه‌ها	واحد	۰	۱۳۹۶	۰

۲-۱- قابلیت‌ها

الف) قابلیت‌های اقتصادی

- ✓ امکان توسعه بخش باغداری؛
- ✓ وجود ۲ ایستگاه پمپاژ آب کشاورزی در روستاهای گنبد و حاجی قشلاق در کنار رودخانه قزل اوزن؛
- ✓ بالابودن میزان تولیدات خصوصاً در زمینه دامداری؛
- ✓ امکان توسعه صنایع تبدیلی و تکمیلی کشاورزی؛
- ✓ امکان ایجاد کارخانه فرآوری محصولات دامی؛
- ✓ امکان توسعه صنایع دستی در سطح بخش؛
- ✓ امکان توسعه دامداری های صنعتی و نیمه صنعتی؛
- ✓ قابلیت تولید گیاهان دارویی متنوع و فرآوری وابسته آن؛
- ✓ عبور رودخانه قزل اوزن و سرشاخه‌های آن جهت سرمایه‌گذاری در زمینه آبریان؛
- ✓ مناسب بودن سطح مراتع بخش به میزان ۴۴۴۳۰ هکتار؛
- ✓ احداث سدخاکی در روستاهای سفیدکمر و خوئین.

ب) قابلیت‌های اجتماعی

- ✓ روند صعودی رشد طبیعی جمعیت؛
- ✓ همگنی اجتماعی و پایین بودن اختلاف بین ساکنین روستاهای مختلف، پررنگ بودن آداب و رسوم جمعی مذهبی نظیر مراسم‌های محرم و صفر در بین ساکنان؛
- ✓ پایین بودن وجود اختلاف میان طوایف موجود در روستاها؛
- ✓ مناسب بودن سطح سرمایه اجتماعی؛
- ✓ امکان ایجاد تشکل‌های اجتماعی- فرهنگی در سطح روستا؛
- ✓ مشارکت مردم در اهدای زمین برای ساخت بناهای آموزشی؛
- ✓ روستای قنبرلک، روستای نمونه کشوری در مهاجرت معکوس.

ج) قابلیت‌های زیست محیطی (آب و خاک)

- ✓ استقرار اکثر سکونتگاه‌های منطقه بر روی جهت‌های شیب‌های هموار؛

- ✓ وجود اراضی قابل کشت جهت زراعت آبی با محدودیت کم؛
- ✓ وجود سنگ‌های نظیر بازالت، گابرو، میگماتیت، مرمر، گنیس، آمفیبولیت، رادیولاریت، ماسه سنگ سیلیسی که این گروه از سنگها عموماً دارای مقاومت ۲۰۰ تا ۲۵۰ مگا پاسکال می‌باشند و مانعی جهت فرسایش خاک هستند؛
- ✓ پهنه با خطر نسبتاً پایین خطر زلزله در کلیه روستاهای بخش حلب؛
- ✓ پایین بودن نقاط واقع در معرض زمین لغزش در بخش حلب؛
- ✓ امکان آبیاری تکمیلی در بخشی از اراضی زیر کشت؛
- ✓ امکان مهار سیلابها و بهره‌برداری از آنها؛
- ✓ تنوع گونه‌های گیاهی و جانوری و وجود گونه‌های نادر گیاهی و جانوری؛
- ✓ احداث سد خاکی در روستاهای سفیدکمر و خوئین؛
- ✓ وجود چشمه‌ها و قنات آب معدنی با خلوص و دبی قابل قبول در روستاهای خوئین، ارکوئین، ینگین کندجامع السرا.

د) قابلیت‌های کالبدی-فضایی

- ✓ داشتن پتانسیل‌های لازم در خصوص توسعه حمل و نقل کالا و خدمات؛
- ✓ اجرای طرح هادی در بیشتر روستاهای بخش؛
- ✓ امکان دسترسی آسان و تبادل کالا و مسافر به لحاظ وجود پتانسیل‌های معدنی و آبی؛
- ✓ امکان افزایش درجه راه بین دوزکند به حلب و برقراری ارتباط بین استان‌های کردستان و آذربایجان غربی
- ✓ بالابودن نسبت راه‌های روستایی در سطح بخش؛
- ✓ زمینه رشد و توسعه اقتصادی شهر حلب با توجه به فاصله مناسب آن از زنجان.

ه) قابلیت‌های گردشگری

- ✓ قرارگیری شهر حلب در محور گردشگری زنجان-تخت سلیمان؛
- ✓ نبود پیش داوری و ذهنیت منفی در مخالفت با حضور گردشگران و افراد غریبه در روستاها؛
- ✓ وجود چشمه‌های متعدد و پرآب؛
- ✓ امکان سرمایه‌گذاری در بخش زیرساخت‌های گردشگری؛
- ✓ شرایط اقلیم گردشگری مناسب جهت توسعه گردشگری؛
- ✓ دارا بودن مناطق نمونه گردشگری استان در این منطقه؛
- ✓ وجود جاذبه‌های تاریخی در روستاهای مورد مطالعه؛
- ✓ زیستگاه‌ها و محیط‌های طبیعی حیات وحش، تنوع پوشش گیاهی و گیاهان دارویی
- ✓ وجود ابنیه تاریخی از دوره‌های قبل از اسلام و بعد از اسلام.

۱-۳- محدودیت‌ها و تنگناها

الف) محدودیت‌های اقتصادی

- ✓ کمبود امکانات و تجهیزات سیلو و سردخانه و کشتارگاه؛
- ✓ ضعف سطح مکانیزاسیون؛
- ✓ فقدان جاذبه برای بخش خصوصی برای بهره‌برداری از تأسیسات اجرا شده؛
- ✓ کمبود صنایع تبدیلی مناسب جهت فرآوری محصولات کشاورزی؛

✓ کمبود زیرساخت‌های آموزش فنی و حرفه‌ای و کارگاه‌های آموزشی برای آشنایی مردم با علوم روز و کارآفرینی؛

✓ نبود بازار فروش بدون واسطه محصولات دامی؛

✓ فروش محصولات تولیدی به واسطه‌ها؛

ب) محدودیت‌های اجتماعی

✓ پایین بودن نرخ باسوادی در میان زنان؛

✓ بالا بودن نرخ مهارفروستی در سطح بخش؛

✓ چالش با جمعیت عشایری بر اثر کم و کیف استفاده از مراتع پیرامون نقاط روستایی؛

✓ روند رو به افزایش نرخ سالمندی جمعیت؛

✓ نبود تشکل‌های اجتماعی مربوط به زنان.

ج) محدودیت‌های زیست محیطی (آب و خاک)

✓ شیب زیاد در بیش از ۱۶ درصد اراضی بخش و یکپارچه نبودن اراضی؛

✓ فقر مواد آلی و خاکهای شور، آهکی و قلیایی در مناطق وسیعی از شهرستان؛

✓ سیل خیزی و عدم مدیریت مناسب آبهای سطحی؛

✓ دور بودن اراضی مستعد و دشت‌ها از آبهای سطحی؛

✓ وجود ۸۰۰ هکتار اراضی با کلاس فرسایش شدید و خیلی شدید؛

✓ پایین بودن راندمان بهره‌برداری و عدم استفاده از پتانسیل روانابهای طبیعی؛

✓ عدم مطالعات جامع آب و خاک و فقدان بانک اطلاعاتی؛

✓ بالا بودن EC های اطراف قزل اوزن و مانع بودن آن برای اجرای آبیاری مکانیزه.

د) محدودیت‌های کالبدی-فضایی

✓ انزوای جغرافیایی و دسترسی به شدت نامناسب به لحاظ جاده‌های ارتباطی میان شهری و بویژه روستایی؛

✓ پراکندگی روستاهای شهرستان؛

✓ کمبود امکانات رفاهی، خدماتی در منطقه؛

✓ محدودیت در سرمایه‌گذاری بخش خصوصی به لحاظ کوهستانی بودن منطقه و دوری از مرکز؛

✓ پائین بودن سطح کیفیت راه‌های روستایی؛

✓ ضعف امکانات مرکز حوزه‌ها جهت خدمات رسانی به روستاهای پیرامون؛

✓ وجود گرایش‌های واگرای نظام شهری شهرستان در ارتباط با کلیت نظام شهری منطقه از یکسو و نظام

شهری با نظام مراکز روستایی منطقه از سوی دیگر؛

✓ عدم گسترش برخی فعالیت‌های اقتصادی و خدماتی به علت عدم تأمین آستانه‌های جمعیتی و اقتصادی.

ه) محدودیت‌های گردشگری

✓ کمبود مسیرهای ارتباطی مناسب و امکانات تفریحی و گردشگری در راستای جذب سرمایه گذار؛

✓ نبود فروشگاه‌های مخصوص عرضه محصولات صنایع دستی؛

✓ نبود طرح جامع گردشگری و فقدان برنامه‌ریزی اجرایی و ضعف تبلیغات در معرفی آثار؛

✓ نبود بازارچه‌ها یا فروشگاه‌های محصولات صنایع دستی و هنرهای سنتی؛

✓ ضعف در مطالعات مردم‌نگاری و پژوهش‌های مردم‌شناسی؛

✓ نبود جشنواره‌ها و نمایشگاه‌ها و شرکت در نمایشگاه‌های داخلی و خارجی.

۱-۴- مسائل کلیدی

بر اساس نتایج بررسی وضعیت حوزه‌های مختلف توسعه در بخش حلب شهرستان ایجرود و با هدف توسعه پایدار منطقه‌ای، تحول در حوزه رویکرد، اقدام و نتایج فرایند توسعه می‌بایست در مسایل زیر صورت پذیرد:

الف) مسائل اقتصادی

- ✓ پایین بودن تنوع فعالیت‌های اقتصادی در روستاهای بخش؛
- ✓ سطح پائین تنوع حوزه تولید و تکمیل زنجیره ارزش تولید در حوزه کشاورزی و صنایع تبدیلی و تکمیلی؛
- ✓ نبود زنجیره ارزش محصولات تولیدی (تأمین نهاده‌ها، فرآیند تولید، فرآوری و فروش) بویژه در محصولات کشاورزی، دامپروری و صنایع دستی روستایی؛
- ✓ پایین بودن توسعه کشت گلخانه‌ای در سطح بخش؛
- ✓ فعالیت دلالان در بخش دامداری و زراعت و دامداری روستاها؛
- ✓ عدم توسعه آبیان با توجه به قابلیت بالای این بخش بخش؛
- ✓ پایین بودن سطح مکانیزاسیون فعالیت‌های کشاورزی؛
- ✓ نبود استراتژی صنعتی بلند مدت در سطح بخش؛
- ✓ عدم انجام تحقیقات و سرمایه‌گذاری مناسبی جهت شناسایی ظرفیت‌های مواد معدنی بخش؛
- ✓ کمبود کود شیمیایی.

ب) مسائل اجتماعی

- ✓ پایین بودن سهم زنان در مدیریت روستاهای بخش؛
- ✓ سطح پایین سواد، کمتر از میانگین استانی؛
- ✓ کمبود مراکز و کانون‌های فرهنگی؛
- ✓ ضعف مشارکت روستائیان در تعیین اهداف و استراتژی‌ها و تقویت مدیریت مشارکتی و مردمی؛
- ✓ کمبود تشکل‌های مردمی و مشارکتی زنان؛
- ✓ پایین بودن استفاده از ظرفیت‌های جوانان تحصیل کرده در فرآیند مدیریت روستایی؛
- ✓ پایین بودن سطح درآمدهای پایدار دهیاری‌ها؛
- ✓ روند رو به سالمندی جمعیت؛

ج) مسائل زیست محیطی (آب و خاک)

- ✓ عدم دسترسی برخی از روستاها به آب شرب با کیفیت؛
- ✓ غالب بودن شیوه‌های آبیاری سنتی و راندمان پایین این شیوه‌ها و اتلاف منابع آب سطحی و زیرسطحی؛
- ✓ رشد کالبدی سکونتگاه‌ها در اراضی حاصلخیز کشاورزی؛
- ✓ انجام ساخت و ساز در حریم رودخانه‌ها به ویژه رودخانه قزل اوزن؛
- ✓ کمبود آب شرب در فصل تابستان در روستاهای بخش؛
- ✓ پائین بودن کیفیت منابع آب شرب در برخی از روستاهای بخش؛
- ✓ فرسایش منابع خاک بخش کشاورزی.

د) مسائل کالبدی-فضایی

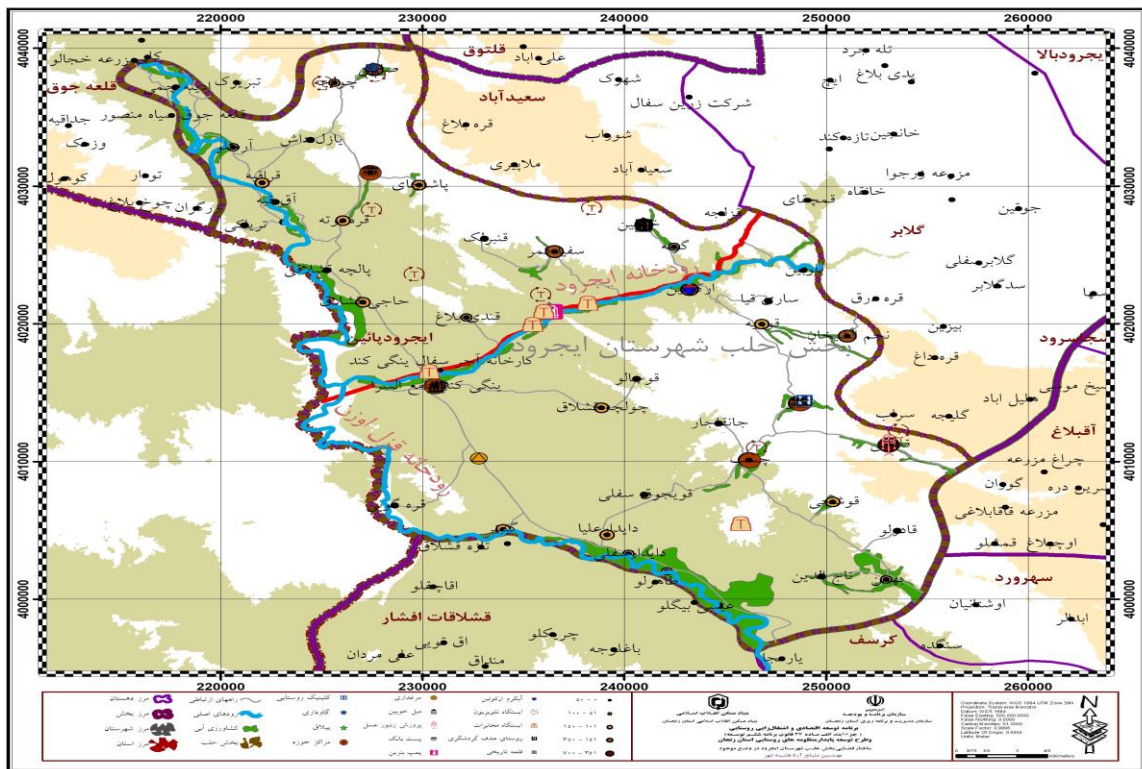
- ✓ پایین بودن پیوندهای فیزیکی و ارتباطی بین نقاط سکونتگاهی؛

- ✓ کمبود توسعه شبکه‌های زیرساختی در عرصه تصمیم تأمین زیرساخت (آب، برق، گاز، تلفن و اینترنت) در روستاهای محروم و کم برخوردار؛
- ✓ عدم آسفالت برخی از راه‌های روستایی مانند مسیر حاجی قشلاق به دوزکند؛
- ✓ وجود تیرهای چراغ برق در سطح معابر روستا؛
- ✓ پایین بودن سطح مسکن مقاوم سازی شده؛
- ✓ ضعف سکونتگاه‌های مرکزی و مشکل بودن دسترسی به آنها به منظور اعتدال فضایی در توزیع خدمات؛
- ✓ عدم توجه به کارکرد هر یک از سکونتگاه‌ها با توجه به نقش عملکردی حوزه در سازمان فضایی مطلوب منظومه؛
- ✓ پائین بودن سطح مقاوم سازی کالبد روستا جهت مقابله با سیل؛
- ✓ ضعف زیرساخت‌های اقتصادی در سطح مراکز حوزه، مجموعه و منظومه؛
- ✓ فقدان استراتژی توسعه صنعتی و معدنی؛
- ✓ تعدد سکونتگاه‌های روستایی با راه‌های ارتباطی نامناسب؛
- ✓ عدم بازنگری طرح‌های هادی روستایی در برخی روستاها.

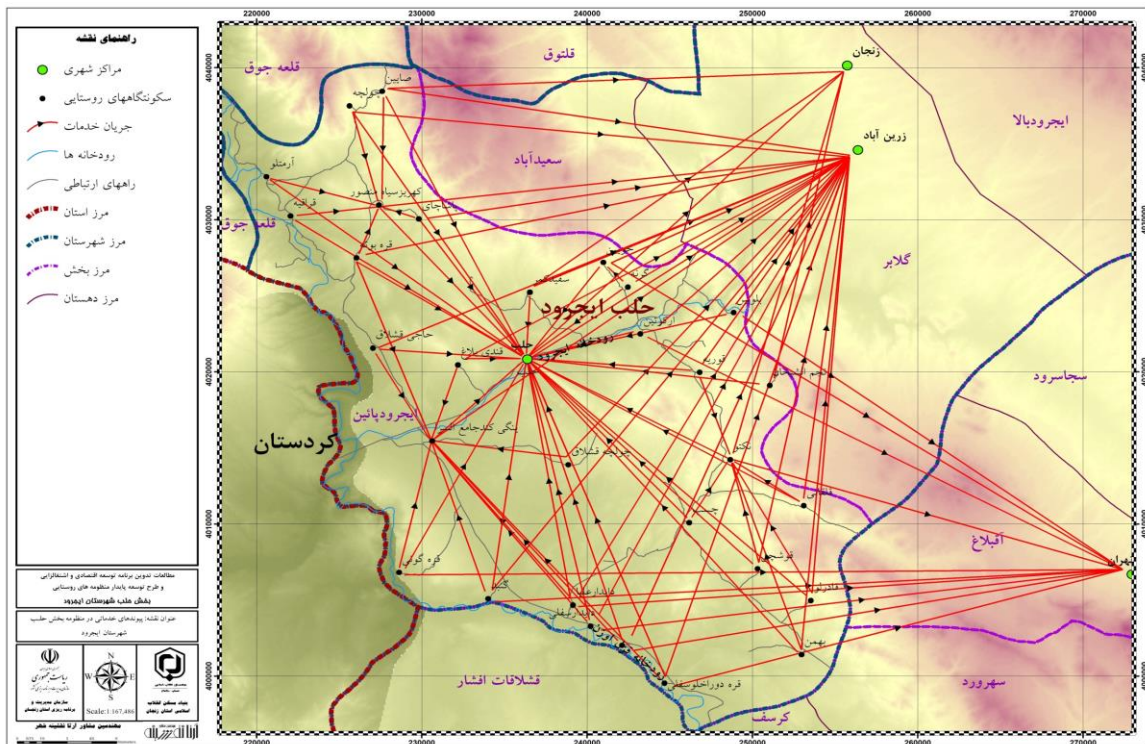
۵) مسائل گردشگری

- ✓ کمبود زیرساخت‌های گردشگری در روستای هدف گردشگری؛
- ✓ کمبود برگزاری همایش‌ها، جشنواره‌ها و رویدادهای فرهنگی در فصول مختلف سال؛
- ✓ کمبود برنامه‌های بازاریابی و معرفی جاذبه‌های گردشگری شهرستان در رسانه‌های ملی، شبکه‌های مجازی، مجلات و روزنامه‌های عمومی و تخصصی؛
- ✓ عدم استفاده بهینه از جاذبه‌های گردشگری؛
- ✓ ضعف زیرساخت‌های ارتباطی در روستاهای دارای پتانسیل؛
- ✓ کمبود امکانات رفاهی، خدماتی در سطح بخش؛
- ✓ سطح پایین تمایل به سرمایه‌گذاری در بخش گردشگری بخش.

۱-۵- ساختار و سازمان فضایی موجود

نقشه ۱- ساختار فضایی موجود بخش حلب شهرستان ایجرود

نقشه ۲- سازمان فضایی موجود بخش حلب شهرستان ایجرود

۲- تصور کلان توسعه روستاهای بخش

شهرستان ایجرود، شهرستانی پیشرو در توسعه صنایع تبدیلی و تکمیلی و گردشگری است که از این طریق، زمینه برای توسعه پایدار فراهم خواهد شد.

۲-۱- اهداف کلی

- ✓ پایداری جمعیت؛
- ✓ بهره‌برداری پایدار و اصولی از منابع طبیعی؛
- ✓ برقراری اعتدال فضایی؛
- ✓ ارتقای بهره‌وری عوامل تولید در جامعه روستایی؛
- ✓ تحقق معیشت پایدار روستاییان.

۲-۲- اهداف کمی

جدول ۲- تعیین اهداف کمی بر حسب اهداف کلی

پیش بینی / برنامه‌ریزی سال ۱۴۰۵	سال پایه		هدف کمی		ردیف	سرفصل‌های کلی
	میزان	سال	واحد سنجش	متغیر/شاخص		
۴۷۱۰	۵۱۹۲	۱۳۹۵	نفر	جمعیت کل	۱.	جمعیت و جوامع
-۰/۹۷	-۱/۷۵	۱۳۹۵	درصد	نرخ رشد جمعیت ۱۳۹۵-۱۴۰۵	۲.	
۷۹	۸۴,۴	۱۳۹۵	درصد	میزان روستانشینی	۳.	
۳۶	۳۹	۱۳۹۵	تعداد	روستاهای دارای سکنه	۴.	
۸۶۸	۸۶۸	۱۳۹۵	کیلومتر مربع	مساحت	۵.	سرزمین
۶	۷	۱۳۹۵	نفر در کیلومتر مربع	تراکم نسبی جمعیت کل	۶.	
۲۱۲۸	۱۹۲۴	۱۳۹۵	نفر	تعداد کل شاغلین	۷.	نیروی انسانی
۱۹۱۱	۱۸۴۱	۱۳۹۵	نفر	تعداد شاغلین روستایی	۸.	
۲,۲	۲,۳	۱۳۹۵	نفر	بار تکفل اقتصادی	۹.	اقتصاد و تولید
۳۵۸۰۱	۳۵۶۰۲	۱۳۹۳	هکتار	سطح کل زیر کشت	۱۰.	
۳۳۱۴۷	۳۳۹۹۹	۱۳۹۳	هکتار	سطح زیر کشت دیم (زراعت)	۱۱.	
۲۱۴۲	۱۱۷۵	۱۳۹۳	هکتار	سطح زیر کشت آبی (زراعت)	۱۲.	
۵۱۲	۴۲۸	۱۳۹۳	هکتار	سطح باغات	۱۳.	
۲۱۴۳۷	۱۹۶۸۰	۱۳۹۳	تعداد	دام سبک	۱۴.	
۶۱۸	۵۴۲	۱۳۹۳	تعداد	دام سنگین	۱۵.	
۴۵	۲۰,۱۴	۱۳۹۵	درصد	مساکن با اسکلت فلزی و بتون آرمه	۱۶.	زیرساخت و زیربنا
۱۰۰	۸۶	۱۳۹۷	تعداد	روستاهای بهره‌مند از آب سالم لوله کشی	۱۷.	
۱۰۰	۹۸	۱۳۹۷	تعداد	روستاهای برخوردار از برق	۱۸.	
۶۵	۴۳	۱۳۹۷	تعداد	روستاهای برخوردار از گاز طبیعی	۱۹.	
۸۵	۴۸	۱۳۹۷	تعداد	روستاهای بهره‌مند از اجرای طرح هادی	۲۰.	

۲-۳- جهت گیری‌های توسعه

- ✓ آموزش مهارت‌های کاربردی کشاورزی، دامپروری و صنایع تکمیلی و جانبی آن‌ها، صنایع فرهنگی و گردشگری.
- ✓ بازننگری و توسعه طرح هادی در روستاها؛
- ✓ افزایش ضریب نفوذ تلفن همراه؛
- ✓ افزایش سطح سواد بین زنان نواحی روستایی؛
- ✓ افزایش کیفیت مسکن نواحی روستایی از طریق مقاوم سازی؛
- ✓ کاهش بار تکفل.
- ✓ روستاهای بهره‌مند از آب شرب سالم لوله‌کشی شده؛
- ✓ افزایش استفاده از سیستم‌های آبیاری نوین؛
- ✓ ارتقای زیرساخت‌های پشتیبان فعالیت و خدمات وابسته به بخش کشاورزی از قبیل سیل و سردخانه؛
- ✓ تکمیل زنجیره ارزش تولید در حوزه کشاورزی و صنایع تبدیلی و تکمیلی به ویژه محصولات باغی و دامی؛
- ✓ توسعه به هم پیوسته سازمان فضایی نظام سکونت و فعالیت شهری - روستایی؛
- ✓ توسعه جامعه شبکه‌ای برای گذار از انزوای فیزیکی - جغرافیایی به ویژه در نواحی روستایی؛
- ✓ سرمایه‌گذاری آموزشی و پرورشی برای تربیت جامعه و توسعه سوادهای پایه‌ای عصر اطلاعات در بین کودکان، نوجوانان و جوانان؛
- ✓ ارتقای زیرساخت‌های اجتماعی و کیفیت زندگی.

۲-۴- راهبردها

الف) راهبردهای اقتصادی

- ✓ افزایش عملکرد واحد در سطح اراضی کشاورزی؛
- ✓ گسترش صنایع تبدیلی و تکمیلی؛
- ✓ تکمیل زنجیره تولیدات کشاورزی و دامی منطبق بر نیاز بازار و جامعه محلی؛
- ✓ ایجاد سردخانه و انبار برای محصولات کشاورزی؛
- ✓ استفاده از سیستم‌های آبیاری تحت فشار؛
- ✓ حمایت از تشکل‌های تعاونی روستایی دامداری؛
- ✓ بهره‌گیری بهینه از ظرفیت‌های محیطی.

ب) راهبردهای اجتماعی

- ✓ ارتقای عملکرد نمادهای رسمی مدیریت و تقویت عملکرد نمادهای همیاری محلی؛
- ✓ جلب مشارکت تمامی اقشار اجتماع؛
- ✓ تمرکز زدایی تصمیمات از سطح استانی و شهرستانی به سطح محلی؛
- ✓ استفاده از ظرفیت‌های جوانان تحصیل کرده؛
- ✓ افزایش مشارکت زنان؛
- ✓ تقویت ابعاد ساختی (شبکه‌ای) و هنجاری اعتماد، آگاهی، ارزش‌ها، سرمایه‌های اجتماعی؛
- ✓ حمایت از طبقات اجتماعی آسیب پذیر؛
- ✓ بهره‌گیری از سرمایه‌های اجتماعی، ظرفیت‌های انسانی و نخبگان در فرآیند برنامه‌ریزی.

ج) راهبردهای زیست محیطی

- ✓ تأمین ایمنی و امنیت سکونتگاه‌ها و مراکز حساس فعالیتی؛
- ✓ جلوگیری از افزایش آلودگی‌های زیست محیطی و تخریب زیست بوم؛
- ✓ حفظ پتانسیل آبدهی آبخوان و تداوم بهره‌برداری از این منابع اراضی دشتی؛
- ✓ افزایش حمایت‌های قانونی از منابع طبیعی تجدید شونده؛
- ✓ آبخیزداری حوضه‌های آبریز رودخانه و طولانی‌تر نمودن زمان جریان در رودخانه‌های فصلی؛
- ✓ کنترل مداوم ظرفیت، تغذیه و تخلیه سفره‌های آب زیرزمینی در اراضی دشتی؛
- ✓ مدیریت بهره‌برداری از منابع آب پایه رودخانه و چشمه‌ها برای حفظ حیات وحش؛
- ✓ مدیریت بهره‌برداری اصولی از منابع آب‌های سطحی و زیرزمینی.

د) راهبردهای کالبدی فضایی

- ✓ ارتقای سطح رفاه اجتماعی سکونت‌گاه‌های محروم؛
- ✓ برنامه‌ریزی توسعه محورهای ارتباطی فراشهرستانی و استانی (زنجان - دندی - تخت سلیمان)؛
- ✓ تقویت پیوندهای فیزیکی فرامنطقه‌ای شهرستان و نقاط شهری آن با محورهای برتر توسعه؛
- ✓ افزایش پیوندهای منطقه‌ای فرا استانی استان زنجان با کردستان؛
- ✓ تقویت پیوندهای شهری- روستایی از طریق برپایی و برنامه‌ریزی نظام سلسله مراتب خدمات رسانی با تأکید بر مراکز روستایی برتر؛
- ✓ خانه‌های بهداشت برای روستاهای فاقد خانه بهداشت؛
- ✓ مقاوم سازی مسکن روستایی براساس رویکرد معیشت پایدار.

ه) راهبردهای گردشگری

- ✓ بسترسازی برای جذب و جلب سرمایه‌های بخش غیردولتی در فعالیت‌های گردشگری و صنایع دستی؛
- ✓ حمایت در راستای افزایش تولید صنایع دستی و آفرینش هنرهای سنتی؛
- ✓ تقویت مشارکت مردم در تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری برای منطقه و آثار فرهنگی، تاریخی و طبیعی؛
- ✓ ارتقای سطح کمی و کیفی در ارائه خدمات گردشگری به مسافران ورودی به منطقه؛
- ✓ توسعه فعالیت‌های آموزشی مربوط به گردشگری، هنرهای دستی و صنایع دستی منطقه؛
- ✓ تعریف مسیرهای گردشگری، ایجاد امکانات مناسب و زیرساخت‌های گردشگری استاندارد؛
- ✓ استاندارد سازی راه‌های مواصلاتی استان و شهرستان با هدف ایجاد امنیت؛
- ✓ استقرار نظام جامع تبلیغات اعم از جاده‌ای از طریق نصب تابلوهای راهنمای گردشگری و غیره.

۲-۵- سیاست‌های اجرایی

الف) سیاست‌های اقتصادی

- ✓ افزایش راندمان آبیاری؛
- ✓ افزایش طرح تعاون دام و مرتع؛
- ✓ افزایش دوره‌های آموزشی ترویجی در زمینه زراعت و باغداری؛
- ✓ اجرای طرح‌های اصلاح نژاد دام و طیور و تبدیل دامداری‌های سنتی به نیمه صنعتی و صنعتی؛
- ✓ پوشش انهار سنتی؛
- ✓ توسعه پرورش زنبور عسل؛

- ✓ برنامه‌ریزی در جهت افزایش تولید و مصرف آبزیان و بهره‌گیری از فن‌آوری‌های مدرن این صنعت؛
- ✓ افزایش ضریب مکانیزاسیون.

ب) سیاست‌های اجتماعی

- ✓ افزایش انتخاب زنان به عنوان دهیار به میزان ۵ درصد روستاها؛
- ✓ گسترش طرح‌های درآمد زا برای دهیاری‌ها به‌طور میانگین ۲۵ درصد درآمد دهیاری‌ها؛
- ✓ تشکیل گروه‌های تصمیم و اتاق‌های فکر برای هماهنگی و کمک در امور توسعه شهرستان در سه تیپ حوزه اقتصادی، اجتماعی - فرهنگی و امور زیر بنایی؛
- ✓ توانمندسازی روستاییان از طریق آموزش و مشارکت در امور؛
- ✓ مستمر و مداوم بودن تولید با استفاده از توان و دانش بومی روستاییان؛
- ✓ ایجاد تشکل‌های مردمی و مشارکتی زنان؛
- ✓ تقویت و زمینه‌سازی حضور زنان در مراسم فرهنگی و کاهش گسست جنسی جوامع.

ج) سیاست‌های زیست محیطی

- ✓ اصلاح روش‌های دفع زباله؛
- ✓ مطالعه و تهیه نقشه‌های مناطق سیل‌خیز و بحرانی؛
- ✓ تهیه و تصویب و واگذاری و اجرای طرح‌های مرتعداری جهت بهبود وضع مراتع و دامداران؛
- ✓ جلوگیری از دفع زباله و فاضلاب در رودخانه‌ها؛
- ✓ ادامه طرح ساحل‌سازی حاشیه رودخانه قزل اوزن؛
- ✓ کمیته‌سازی و استفاده مجدد از پسماندها به روستاییان؛
- ✓ عملیات پخش سیلاب و بهره‌برداری از سیلاب‌ها؛
- ✓ تخصیص اعتبار جهت احداث طرح بند انحرافی و کانال انتقال آب.

د) سیاست‌های کالبدی فضایی

- ✓ جابه‌جایی تیرهای برق واقع در معابر؛
- ✓ آسفالت ریزی ۴ کیلومتر ابتدایی مسیر حاجی قشلاق به دوزکند؛
- ✓ افزایش ضریب نفوذ تلفن همراه؛
- ✓ تعریض و ارتقای راه‌های فرعی موجود به راه‌های اصلی؛
- ✓ آسفالت‌نمودن کلیه راه‌های شوسه روستایی در عرض ۴ سال آتی؛
- ✓ مرمت و نگهداری پل‌ها به ترتیب اولویت و درصد خرابی؛
- ✓ توسعه شبکه‌های زیرساختی در عرصه تصمیم‌تأمین زیرساخت (آب، برق، گاز، تلفن و اینترنت) در روستاهای محروم و کم‌برخوردار؛
- ✓ کنترل ساخت و ساز در پهنه‌های با خطر بالای زلزله؛
- ✓ جلوگیری از مهاجرت‌های روستایی و تخلیه روستاها با توسعه زیرساخت‌های آموزشی و بهداشتی؛
- ✓ کنترل توسعه کالبدی سکونتگاه‌ها در اراضی حاصلخیز کشاورزی.

ه) سیاست‌های گردشگری

- ✓ ایجاد تأسیسات زیربنایی در محدوده‌های مهم توریستی، بیلاقی؛
- ✓ برگزاری جشنواره‌های بومی، محلی، آیین‌ها و مراسم سنتی در فصول مختلف سال؛

- ✓ تقویت و حمایت از صنایع دستی در روستاها و سایر مناطق دارای توان جذب گردشگر؛
- ✓ بررسی، شناسایی آثار فرهنگی، تاریخی و طبیعی شهرستان در راستای تهیه و تدوین اطلس؛
- ✓ روانسازی تورهای ارزان قیمت علمی، آموزشی، تفریحی و زیارتی با ایجاد آژانس‌های مسافرتی؛
- ✓ تهیه و چاپ اقلام تبلیغاتی میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری؛
- ✓ طرح ایجاد و توسعه اکوتوریسم و توریسم زمستانی و ورزشی؛
- ✓ تأسیس بازارهای سنتی عرضه محصولات هنری - فرهنگی و غذایی.

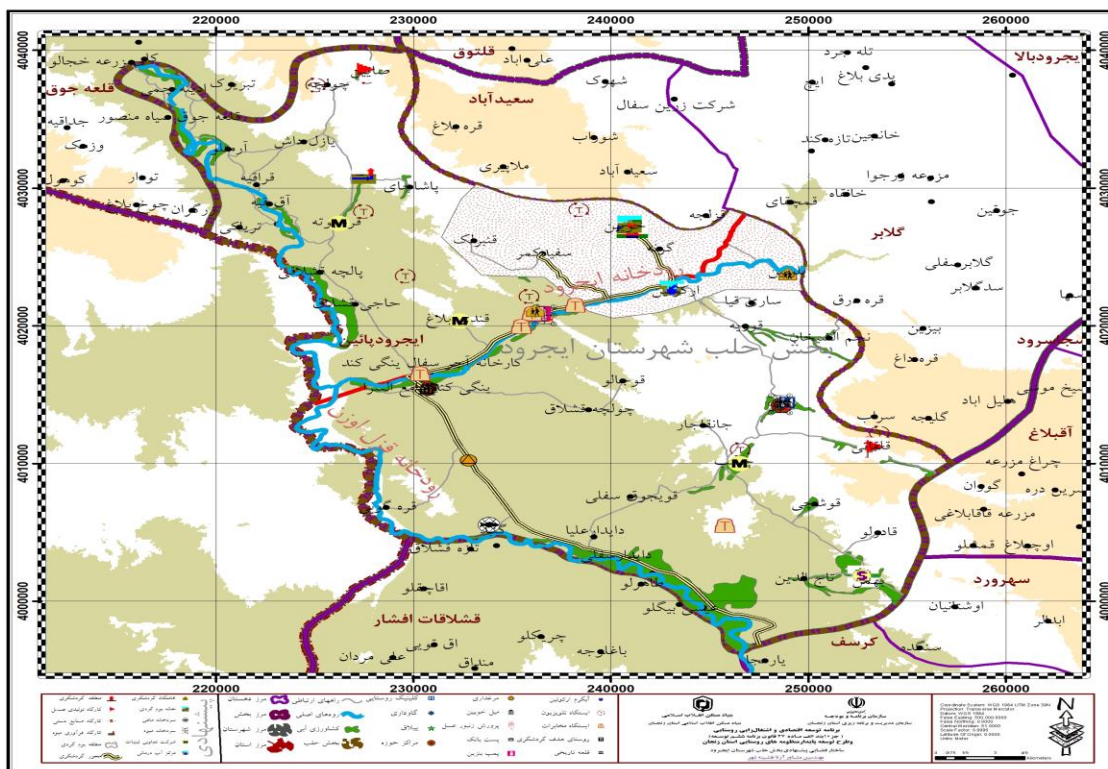
۲-۶- تعیین الزامات تحقق اهداف و سیاست‌ها

- ✓ اقناع عمومی و ایجاد گفتمان در بین جامعه روستایی.
- ✓ توسعه پایدار بخش مرکزی ماهنشان مستلزم رویکردهای چند وجهی و دسته جمعی به مسئله فقرزدایی، برابری جنسی و اجتماعی، توسعه اقتصادی محلی، مدیریت منابع طبیعی و اداره آن‌ها است؛
- ✓ تمرکز بر بخش کشاورزی برای توسعه پایدار بخش حلب لازم است، اما کافی نیست. رویکرد یکپارچه لازم است تا زیرساخت‌ها و فناوری کشاورزی، ظرفیت‌سازی نهادی، ایجاد اشتغال غیرکشاورزی و سرمایه انسانی را پیوند دهد؛
- ✓ توسعه بخش حلب باید براساس مشارکت، توانمندسازی و اداره امور محلی باشد که نارسایی‌های شیوه از بالا به پایین را برطرف و همچنین رشد بخش خصوصی و بازار را ترویج کند؛
- ✓ توسعه نهادهای بخش مرکزحلب و ظرفیت‌ها به تلاش بلندمدت نیاز دارد. راهنمایی و تجربه در این زمینه مطلوب است، اما پاسخگویی، باید به عنوان هدف اصلی مد نظر قرار گیرد.

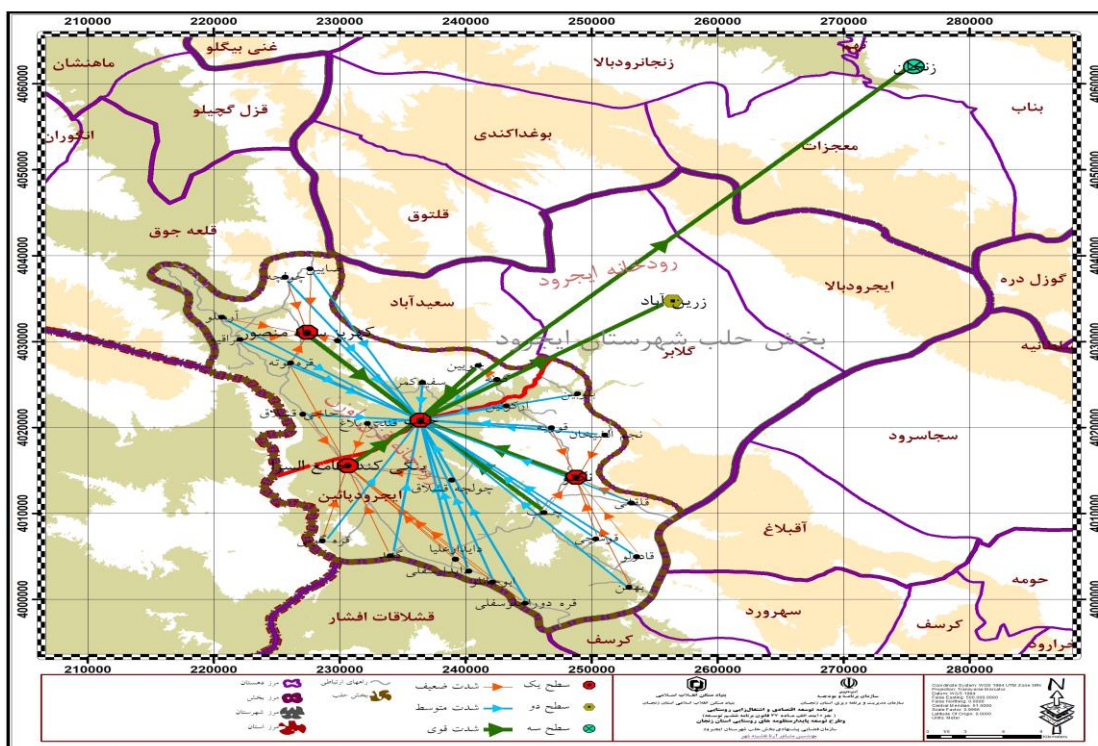
جدول ۳- عناوین اقدامات و کسب و کارهای محرک متوسط مقیاس

ردیف	عنوان
۱	پرورش آبزیان
۲	احداث واحدهای گلخانه‌ای
۳	احداث واحدهای پرورش قارچ
۴	احداث سردخانه
۵	اعطای تسهیلات در جهت عمل اوری ماهیان
۶	ایجاد کشتارگاه صنعتی دام
۷	ایجاد کارخانه لبنیات
۸	ایجاد واحد بسته بندی و فرآوری گیاهان دارویی

۷-۲- ساختار و سازمان فضایی افق

نقشه ۳- ساختار فضایی افق

نقشه ۴- سازمان فضایی افق

۳- اقدامات، فعالیت‌ها، طرح‌ها، پروژه‌های توسعه بخش (پیوست سند)

۳-۱- اقدامات و فعالیت‌های ذیربط تصمیمات و مصوبات مقرراتی و اجرایی - جدول ۴

۳-۲- طرح‌های سرمایه‌گذاری اولویت‌بندی شده در سطح بخش - جدول ۵

۳-۳- پروژه‌های عمرانی اولویت‌بندی شده در سطح بخش - جدول ۶

۴- نظام اجرایی، نظارت و بازنگری سند

۴-۱- سازمان اجرایی

این سازمان زیر نظر کمیته برنامه‌ریزی شهرستان فعالیت می‌نماید. تشکیلات این سازمان با پیشنهاد مشترک سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی و اداره کل بنیاد مسکن انقلاب اسلامی استان زنجان در شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان به تصویب خواهد رسید.

۴-۲- نظارت بر اجرا

در قالب چارچوب‌های مقرر از سوی سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان، اجرای اسناد بخش‌ها توسط اداره کل بنیاد مسکن انقلاب اسلامی نظارت و رصد خواهد شد. نتایج نظارت در مقاطع ۶ ماهه به شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان گزارش خواهد شد.

۴-۳- بازنگری سند

بازنگری بندهای "۲" و "۴" در سال ۱۴۰۰ (در چارچوب مضامین مرتبط برنامه هفتم) و بند "۳" به صورت سالانه انجام خواهد شد. با پیشنهاد مشترک سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی و اداره کل بنیاد مسکن انقلاب اسلامی استان زنجان و تصویب شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان، از خدمات مهندسین مشاور مجری مطالعات به عنوان تسهیلگران اجرا و بازنگری سند استفاده خواهد شد.

۲۴..... سند برنامه توسعه اقتصادی، اشتغالزایی و طرح توسعه پایدار منظومه‌های روستایی استان زنجان

جدول ۴- فهرست اقدامات و فعالیت‌های ذیربط تصمیمات و مصوبات مقرراتی و اجرایی^۱

ردیف	عنوان	دستگاه اجرایی مرتبط
۱	تعیین تکلیف اراضی اطراف روستاها توسط اداره منابع طبیعی و در صورت امکان جهت استفاده در فعالیت‌های کشاورزی و دامداری	اداره کل منابع طبیعی
۲	تسهیل در محدودیت‌های ایجاد شده از سوی جهاد کشاورزی برای ایجاد کاربری‌های اقتصادی که نیازمند ساخت ابنیه هستند	سازمان جهاد کشاورزی
۳	تخصیص بهینه اعطای وام (ضامن، نحوه بازپرداخت و ...).	بانک‌های عامل، شبکه بانکی استان
۴	تقویت پیوندهای فیزیکی از طریق احداث راه‌های بین روستایی و شهری از طریق تسهیل صدور مجوز ^۲	اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری- اداره کل منابع طبیعی- اداره کل راهداری و حمل و نقل جاده‌ای
۵	سهیم کردن عشایر در حفاظت از مراتع با استفاده از عشایر داوطلب	اداره کل منابع طبیعی

۱- فعالیت‌های ناظر به تصمیمات و مصوبات مقرراتی و اجرایی، زمینه ساز/پشتیبان طرح‌های سرمایه‌گذاری و پروژه‌های عمرانی، اصل اقدامات ناظر به حل و فصل مسائل و مشکلات

۲- برای نمونه اصلاح راه روستایی نجم‌الشیخان به حلب.

جدول ۵- فهرست طرح‌های سرمایه گذاری

ردیف	عنوان طرح	اعتبار مورد نیاز (میلیون ریال)	میزان اشتغال نفر	محل اجرا نام روستا	شعاع عملکردی	موضوع طرح	کارآفرین محوری	اولویت طرح در سطح بخش	دستگاه اجرایی مرتبط	توضیح دارد
۱	آبزیان		۴	قره دوراخلو، ابوجانلو، دایدار سفلی، گنبد، قره گونی، حاج قشلاق، پالچا قشلاقی، آق قیه، قره قیه و آدینه چمی	خرد / روستا	کشاورزی	بله	اولویت دوم	سازمان جهاد کشاورزی	بله
۲	پرورش دام سبک و سنگین (دامداری صنعتی و یا همراه با اصلاح نژاد)		۸	قشلاجوق علیا	متوسط / دهستان	کشاورزی	بله	اولویت دوم	سازمان جهاد کشاورزی	-
۳	دام سبک گوسفند داشتی		۳	روستای قوزیچاق علیا	خرد / روستا	کشاورزی	بله	اولویت اول	سازمان جهاد کشاورزی	بله
۵	پروراندی گوساله		۴	مراکز حوزه	خرد / روستا	کشاورزی	بله	اولویت اول	سازمان جهاد کشاورزی	-
۶	تولید گلیم دستبافت ایرانی و محلی		۶	مراکز حوزه	متوسط / دهستان	کشاورزی	بله	اولویت دوم	سازمان صنعت، معدن و تجارت	-
۷	زنبورداری		۴	صایین	متوسط / دهستان	کشاورزی	بله	اولویت اول	سازمان جهاد کشاورزی	-
۸	گاوآرداری شیری		۶	مراکز حوزه	متوسط / دهستان	کشاورزی	بله	اولویت دوم	سازمان جهاد کشاورزی	-
۹	ایجاد گلستان گل محمدی		۲	مراکز حوزه	خرد / روستا	کشاورزی	بله	اولویت دوم	سازمان جهاد کشاورزی	-
۱۰	فرش دستباف و دستبافته‌ها		۴	مراکز حوزه	متوسط / دهستان	صنایع دستی	بله	اولویت دوم	سازمان صنعت، معدن و تجارت	-
۱۲	خدمات تخصصی و فنی مهندسی کشاورزی، دامپزشکی و گیاه پزشکی		۲۵	مراکز حوزه	کلان / بخش	کشاورزی	بله	اولویت دوم	سازمان جهاد کشاورزی	-
۱۳	گوسفند پروری ۲۰۰ رأسی		۸	سفیدکمر- ینگگی کندجامع السرا- چسب- نکتو	خرد / روستا	کشاورزی	بله	اولویت اول	سازمان جهاد کشاورزی	-

جدول ۵- فهرست طرح‌های سرمایه‌گذاری (دنباله)

ردیف	عنوان طرح	اعتبار مورد نیاز (میلیون ریال)	میزان اشتغال نفر	محل اجرا نام روستا	شعاع عملکردی	موضوع طرح	کارآفرین محوری	اولویت طرح در سطح بخش	دستگاه اجرایی مرتبط	توضیح دارد
۱۴	تولید محصولات گلخانه‌ای		۱۲	مراکز حوزه	کلان / بخش	کشاورزی	خیر	اولویت اول	سازمان جهاد کشاورزی	-
۱۵	صنایع غذایی و تبدیلی تکمیلی کشاورزی		۱۴	مراکز حوزه	کلان / بخش	صنایع دستی	خیر	اولویت اول	سازمان صنعت، معدن و تجارت	-
۱۶	زعفران و گیاهان دارویی		۱۲	مراکز حوزه	کلان / بخش	کشاورزی	خیر	اولویت دوم	سازمان جهاد کشاورزی	-
۱۷	احداث واحدهای پرورش قارچ		۵	مراکز حوزه	کلان / بخش	کشاورزی	خیر	اولویت دوم	سازمان جهاد کشاورزی	-
۱۸	احداث سردخانه		۲۰	مراکز حوزه	کلان / بخش	سایر طرح‌ها	خیر	اولویت اول	سازمان صنعت، معدن و تجارت	-
۱۹	ایجاد واحدهای بسته‌بندی و فرآوری محصولات کشاورزی		۱۸	مراکز حوزه	کلان / بخش	کشاورزی	خیر	اولویت اول	سازمان صنعت، معدن و تجارت	-
۲۰	اجرای آبیاری تحت فشار		۱۵	مراکز حوزه	متوسط / دهستان	کشاورزی	بله	اولویت دوم	سازمان جهاد کشاورزی	-
۲۱	ایجاد واحدهای خانگی پرورش مرغ و ماکیان بومی		۲۵	تمامی روستاهای بخش	کلان / بخش	کشاورزی	بله	اولویت اول	سازمان جهاد کشاورزی	-
۲۲	ایجاد مراکز جمع‌آوری شیر		۱۵	مراکز حوزه	کلان / بخش	سایر طرح‌ها	خیر	اولویت اول	سازمان صنعت، معدن و تجارت	-
۲۳	توسعه سیستم و پایگاه تبلیغات، اطلاع رسانی و بازار یابی گردشگری (دو سایت متمرکز سخت افزاری و نرم افزاری در شهر حلب)		۲۵	شهر حلب	کلان / بخش	گردشگری	بله	اولویت اول	سازمان میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی	-

ضمیمه جدول ۵- توضیحات طرح‌های سرمایه‌گذاری (موضوع ستون ۱۱)

ردیف	عنوان طرح	توضیحات
۱	گوسفند داشتی ۵۰ راسی	به ازای هر ۱۵ خانوار یک واحد برای روستاها پیشنهاد می شود
۳	دام سبک گوسفند داشتی	به ازای هر ۵ خانوار یک واحد برای روستاها پیشنهاد می شود
۴	دام سبک گوسفند آمیخته داشتی ۵۰ رأس	به ازای هر ۵ خانوار یک واحد برای روستاها پیشنهاد می شود
۱۱	پرورش دام سبک و سنگین (دامداری صنعتی و یا همراه با اصلاح نژاد)	به ازای هر ۱۵ خانوار یک واحد برای روستاها پیشنهاد می شود
۲۴	پرورش ماهی	به ازای ۲۰ خانوار مجوز یک واحد صادر شود.

ضمیمه جدول ۵- توضیحات طرح های سرمایه گذاری (موضوع دوره های اجرایی طرح‌ها)

ردیف	عنوان طرح	توضیحات
۱	ایجاد شرکت‌های تعاونی روستایی	تحقق طرح به صورت تدریجی در دوره‌های کوتاه مدت، میان مدت و بلند مدت
۲	ارائه آموزش لازم در جهت تغییر الگوی کشت زراعی به محصولات پربازده‌تر نظیر کلزا، زعفران، حبوبات، گیاهان دارویی، گل محمدی، توسعه باغداری و...	تحقق طرح به صورت تدریجی در دوره‌های کوتاه مدت، میان مدت و بلند مدت
۳	ارائه آموزش‌های لازم در زمینه اصول صحیح نگهداری دام و طیور، اصلاح نژاد، اصلاح جایگاه دام و...	الزام تحقق طرح در کوتاه مدت
۴	ارائه آموزش‌های لازم در جهت ایجاد واحدهای پرورش ماهیان گرم آبی و سرد آبی	تحقق طرح به صورت تدریجی؛ بخشی در کوتاه مدت، بخشی در میان مدت و بخشی در بلند مدت
۵	ارائه آموزش لازم به خانوارهای روستایی بویژه زنان برای ایجاد صنایع دستی نظیر قالیبافی، گلیم بافی و...	الزام تحقق طرح در کوتاه مدت
۶	اعطای تسهیلات در جهت ایجاد کارگاه‌های تولید صنایع دستی در روستاها	الزام تحقق طرح در کوتاه مدت
۷	توسعه کشت محصولات پربازده نظیر کلزا، حبوبات، زعفران، گل محمدی و...	الزام تحقق طرح در کوتاه مدت
۸	توسعه واحدهای دامپروری نظیر بز سانن، دام بزرگ و کوچک	الزام تحقق طرح در کوتاه مدت
۹	ایجاد واحدهای زنبورداری	الزام تحقق طرح در کوتاه مدت
۱۰	احداث جایگاه‌های جمع‌آوری شیر در مراکز دهستان	الزام تحقق طرح در کوتاه مدت
۱۱	ایجاد واحدهای بسته‌بندی و فرآوری محصولات کشاورزی	تحقق طرح به صورت تدریجی در دوره‌های کوتاه مدت، میان مدت و بلند مدت

جدول ۶- فهرست پروژه‌های عمرانی

ردیف	عنوان پروژه	عنوان فصل	عنوان برنامه	محل اجرا نام روستا	دستگاه اجرایی	شعاع عملکردی	اولویت پروژه	توضیح دارد
۱	اجرای پروژه آسفالت و شن ریزی راه روستای قندی بلاغ	فصل حمل و نقل	برنامه توسعه حمل و نقل جاده‌ای	قندی بلاغ	راه و شهرسازی	بخش	اولویت اول	خیر
۲	عملیات لکه‌گیری جاده صائین	فصل حمل و نقل	برنامه توسعه حمل و نقل جاده‌ای	جاده صائین	راه و شهرسازی	متوسط / دهستان	اولویت اول	خیر
۳	کانال کشی آب زراعی	فصل منابع آب	برنامه بهبود بهره‌برداری و حفاظت از منابع آب	قره دوراخلو، ابوجانلو، داپدار سفلی، گنبد، قره گونی، حاج قشلاق، پالچا قشلاقی، آق قیه، قره قیه و آدینه چمی	جهاد کشاورزی	دهستان	اولویت اول	خیر
۴	آسفالت ریزی ۴ کیلومتر ابتدایی مسیر حاجی قشلاق به دوزکند	فصل حمل و نقل	برنامه توسعه حمل و نقل جاده‌ای	قشلاق به دوزکند	راه و شهرسازی	متوسط / دهستان	اولویت اول	خیر
۵	اصلاح راه روستایی نجم الشیخان به حلب	فصل حمل و نقل	برنامه توسعه حمل و نقل جاده‌ای	نجم الشیخان	راه و شهرسازی	متوسط / دهستان	اولویت اول	خیر
۶	الحاق حداقل ۹ روستای فاقد گاز به شبکه گازرسانی سراسری	فصل اداره امور عمومی	برنامه تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمانها، اماکن و ماشین‌آلات	روستاهای فاقد گاز به انتخاب بخشدار	اداره گاز	متوسط / دهستان	اولویت اول	خیر
۷	تاسیس ۳ واحد دفتر پست و مخابرات و تامین دسترسی به ۱۰ واحد دفاتر ITC و تامین دسترسی به اینترنت و شبکه‌های سراسری رادیویی و تلویزیونی در حداقل ۱۰ روستا	فصل اداره امور عمومی	برنامه تامین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمانها، اماکن و ماشین‌آلات	روستاهای زیر ۵۰ خانوار فاقد -	اداره کل پست	متوسط / دهستان	اولویت اول	خیر
۸	نوسازی تعداد ۲۵۰ واحد مسکونی و مقاوم سازی تعداد ۳۱۰۰ واحد مسکونی	مسکن	برنامه ساماندهی کالبدی شهری و روستایی	-روستاهای با کمتر از ۴۰ درصد مقاوم سازی و نوسازی مسکن	بنیاد مسکن	خرد / روستا	اولویت اول	خیر
۹	نوسازی، بهسازی و تجهیز امکانات آموزشی برای حداقل ۴ واحد دبستان	سکونتگاهی	تجهیز امکانات آموزشی	-روستاهای زیر ۲۰ خانوار	آموزش و پرورش	کلان / بخش	اولویت اول	خیر
۱۰	ساماندهی رودخانه و مقاوم‌سازی تعداد ۵ روستای بخش در مقابل سیلاب	فصل منابع آب	برنامه مهندسی رودخانه‌ها و سواحل	روستاهای کنار رودخانه قزل اوزن-	آب منطقه‌ای	کلان / بخش	اولویت اول	خیر
۱۱	انجام عملیات آبخیزداری در بیش از ۲۱۰۰ هکتار اراضی مرتعی درجه ۲ بخش	فصل منابع آب	برنامه آبخیزداری و حفاظت خاک	کل منظومه-	منابع طبیعی	متوسط / دهستان	اولویت اول	خیر

۳۰..... سند برنامه توسعه اقتصادی، اشتغالزایی و طرح توسعه پایدار منظومه‌های روستایی استان زنجان

جدول ۷- اعتبار طرح‌های تملک دارائی‌های سرمایه‌ای دستگاه‌های اجرایی (جمع‌بندی اعتبارات پروژه‌های عمرانی)

اعتبار (میلیون ریال)			*کد دوران اجرا	عنوان دستگاه اجرایی	فصل / برنامه	شماره طبقه بندی
جمع	سال‌های بعد	سال اول				
		*	یکساله	میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی	گردشگری	۱
		*	یکساله	میراث فرهنگی و گردشگری، راهداری و حمل و نقل جاده‌ای، آب و فاضلاب روستایی	زیرساختی	۲
		*	یکساله	بنیاد مسکن، راهداری و حمل و نقل جاده‌ای، شرکت گاز، آب منطقه‌ای	سکونتگاهی	۳
		*	دوساله	منابع طبیعی، آب منطقه‌ای	محیطی	۴

